

ΝΕΟΤΕΡΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Η ιστορία της αρχιτεκτονικής στην Ελλάδα είναι μακρά και χαρακτηρίζεται από ποικίλα και σπουδαία έργα. Σε όποιον τόπο, πόλη, οικισμό κι αν βρεθούμε η αρχιτεκτονική είναι παρούσα και παρουσιάζει με τον πιο εύληπτο τρόπο την ιστορία τους. Στη χώρα μας θα μπορούσαμε να πούμε ότι είμαστε περισσότερο γνώστες της αρχαίας και βυζαντινής αρχιτεκτονικής και λιγότερο της νεότερης, λόγω της μεγαλύτερης προβολής των δύο πρώτων. Μια γνωριμία με τη νεότερη αυτή αρχιτεκτονική, η οποία είναι κομμάτι της καθημερινής μας ζωής, προτείνει το παρόν τεύχος του περιοδικού *Αρχαιολογία και Τέχνες*.

Όταν αναφερόμαστε στη νεότερη αρχιτεκτονική εννοούμε τα κτήρια κάθε χρήσης (κατοικίες, ξενοδοχεία, ναούς, σχολικά κτήρια, βιομηχανικά κτήρια) που είναι μεταγενέστερα του 1830, όπως ορίζει και ο νόμος υπ' αριθ. 3028 ΦΕΚ 153 Α/28.6.2002 για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Το

αφιέρωμα επικεντρώνεται στην αρχιτεκτονική του 19ου αιώνα και του α' μισού του 20ού και, μέσα από διαφορετικών θεματικών άρθρα καταξιωμένων επιστημόνων, αποσκοπεί στο να δείξει την ευρύτητα του θέματος και να μας προτρέψει να ασχοληθούμε με τα κτίσματα που κατασκευάστηκαν με τον παραδοσιακό τρόπο δόμησης, την πέτρα (19ος αιώνας, αρχές 20ού αιώνα), και τα κτίσματα που κατασκευάστηκαν με το νέο υλικό, το οπλισμένο σκυρόδεμα (δεκαετίες 1920 και 1930), τα κτίσματα που η μορφολογία τους τα κατατάσσει στον νεοκλασικισμό, τον εκλεκτικισμό και τον μοντερνισμό.

Μεμονωμένα κτήρια, οικισμοί, ιστορικά κέντρα πόλεων της περιόδου που προαναφέραμε και τα οποία παρουσιάζουν αξίες αρχιτεκτονικές, αισθητικές, ιστορικές, εκπαιδευτικές αποτελούν τη νεότερη αρχιτεκτονική κληρονομιά και προστατεύονται από τους αρμόδιους φορείς προστασίας, το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού

14ο Δημοτικό Σχολείο, έργο του Δημήτρη Πικιώνη.
Πηγή: MONUMENTA, φωτ.: Jeff Vanderpool.

και το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Ενδεικτικά παραδείγματα κηρυγμένων μνημείων και παραδοσιακών οικισμών είναι η Τριλογία (Εθνική Βιβλιοθήκη, Πανεπιστήμιο, Ακαδημία), το εργοστάσιο φωταερίου (Γκάζι) στην Αθήνα, το Μέγαρο Stein και το Μέγαρο Γκίνη στη Θεσσαλονίκη, το αρχοντικό Κατσάνη στη Λέσβο, ο Εναέριος της Νάξου, το Ναύπλιο, η Πλάκα και πολλά άλλα.

Το αφιέρωμα στη νεότερη αρχιτεκτονική εκδίδεται την πιο κατάλληλη εποχή, όταν η αρχιτεκτονική κληρονομιά του Μεσοπολέμου βρίσκεται σε μεγάλο κίνδυνο λόγω κατεδαφίσεων και εκτεταμένων αλλοιώσεων των κτηρίων της. Η έλλειψη κινήτρων για τους ιδιοκτήτες παλαιών κτηρίων, ο χρονικός περιορισμός της αστηρότερης προστασίας στα παλαιότερα των 100 ετών κτήρια, οι μεγάλες πιέσεις ανοικοδόμησης (η αντιπαροχή δεν σταμάτησε ποτέ) συμβάλλουν καθοριστικά στη δυσμενή αυτή κατάσταση για την αρχιτεκτονική κληρονομιά. Να σημει-

ώσουμε ότι μεγάλο μέρος αυτής χάθηκε μεταπολεμικά, με την ανοικοδόμηση. Υπάρχουν πόλεις που έχουν απολέσει και το 80% των κτηρίων που κτίστηκαν πριν από το 1940, έχουν δηλαδή απολέσει τον ιστορικό τους χαρακτήρα και την ομορφιά τους. Η διατήρηση των υπολοίπων είναι χρέος της Πολιτείας και των πολιτών.

Κλείνοντας θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά το περιοδικό *Αρχαιολογία και Τέχνες* για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε ζητώντας μου να επιμεληθώ το αφιέρωμα στη νεότερη αρχιτεκτονική, καθώς και για τη συνέντευξη, η οποία μου έδωσε την ευκαιρία να παρουσιάσω το έργο της MONUMENTA και την προσπάθειά της για την προστασία των κτηρίων. Θερμές ευχαριστίες οφείλω σε όλους τους συγγραφείς για τα κείμενα και βέβαια για τον χρόνο που διέθεσαν.